

Vraag het maar!

Peter
Schoenaerts

Praktische inspiratiegids voor wie
anderstaligen Nederlands leert

bekend
van de
podcast
Docent NT2

Woord vooraf

Dit is een boek voor iedereen die lesgeeft aan anderstaligen, van elke leeftijd en van alle taalniveaus, zowel in Nederland en Vlaanderen als daarbuiten. In de eerste plaats voor leraren en docenten NT2 en NVT. Maar ook wie geen lerarenopleiding heeft gevolgd, kan zijn voordeel met dit boek doen. Net zoals met de podcast Docent NT2 wil ik met dit boek lesgevers inspireren en motiveren. Als ik de term docent gebruik, bedoel ik dus iedereen die anderstaligen helpt om beter Nederlands te leren.

Ik ga ervan uit dat algemene pedagogische en didactische principes verworven zijn. Die zijn trouwens niet specifiek voor het leren van een taal; je hebt ze in allerlei soorten onderwijs nodig. Vragen als ‘Hoe bouw ik een les op?’, ‘Hoe houd ik orde in de klas?’, ‘Hoe kies je een leergang?’ of ‘Welke soorten toetsen bestaan er?’ komen dan ook niet aan bod. Dat soort vragen worden goed en uitgebreid behandeld in andere handboeken en studieboeken. Ik reik antwoorden aan op vragen als: ‘Hoe zorg je ervoor dat mensen durven te spreken en dat ze veel oefenen?’, ‘Hoe motiveer en stimuleer je de leerders én jezelf?’, ‘Hoe zorg je voor plezier in de klas?’ Ik focus zoveel mogelijk op praktische tips bij het doceren en leren van Nederlands. Daarom kan dit boek ook nuttig zijn voor taalvrijwilligers of taalmaatjes, begeleiders van praatgroepen, enzovoort.

Het valt me op dat veel taaldocenten weinig of geen kennis hebben van modern onderzoek naar vreemdetaalverwerving. Dat is in zekere zin begrijpelijk: ze hebben het al druk genoeg. Wetenschappelijke artikelen lezen of een handboek raadplegen kost tijd. En veel van die teksten zijn dan ook nog eens langdradig, gaan in op vele details en nuances, staan vol wetenschappelijke termen ... De inhoud van dit boek is gebaseerd op eigen kennis en ervaring, op mijn podcast én op wetenschappelijke literatuur en andere publicaties. Maar om de teksten vlot leesbaar te houden

vermijd ik zoveel mogelijk theorie, vakjargon, verwijzingen en voetnoten. Zowel in mijn podcast als in dit boek ligt de focus op het verbeteren van communicatieve vaardigheden en op motivatie.

Dit boek is niet ingedeeld in traditionele hoofdstukken. Ik heb vijftig vragen geselecteerd die lesgevers zich weleens stellen. Die vragen heb ik de afgelopen jaren verzameld tijdens workshops en webinars. De antwoorden hebben tot doel je te inspireren en aan het denken te zetten, zodat je nieuwe dingen kunt uitproberen in je eigen lessen of praatgroepen. Er is aan het eind van elk hoofdstukje ruimte ingelast voor zelfreflectie. Daarna te denken over hoe jij iets zou aanpakken, waarom jij iets wel of niet doet, zul je nieuwe inzichten krijgen. Daardoor blijf je jezelf ontwikkelen en blijf je ook plezier hebben in je werk.

Wil je reageren op iets wat je in dit boek leest? Stuur me dan gerust een berichtje via de Facebookpagina *Docent NT2* of via LinkedIn. Je mag ook mailen naar info@docentnt2.eu. Ook als je een idee hebt voor de podcast, als je het helemaal eens of totaal oneens bent met iets wat ik vertel: laat maar horen!

Dankwoord

Achter in dit boek vind je een bronnenlijst met publicaties en websites die ik heb geraadpleegd tijdens het schrijven van dit boek. Hier wil ik graag expliciet alle mensen bedanken die ik mocht interviewen voor mijn podcast en van wie ik veel geleerd heb.

Heel veel dank aan (in alfabetische volgorde*): Bashir Abdi, Annouk Baeten, Peter Bartlema, Hariëtte Boerboom, Merel Borgesius, Monique Brouwer, Hemmo Bruinenberg, Stefaan Calmeyn, Alice van Cauwenberghe, Monika Dach, Hanane Dauwe, Ester De Hauwere, Steven Delarue, Nele De Ranter, Adriaan D'Haens, Jet Doedel, Wilma Elsing, Laura Emery, Babs Gerholt, Anne Groenman, Roos Hertsens, Sandra Hoeven, Jan Hulstijn, Nel de Jong, Mariëtte van Kampenhout, Janine Kipke, Daphne Knoop, Kim Koelewijn, Folkert Kuiken, Jeanne Kurvers, Syberthe Langedijk, Jannie Limburg, Gert Loosen, Manu Louage, Lennaert Maes, Marianne Moyson-Everse, Kristien Mijten, Quinten Noppen, Annelies Nordin, Annemarie Nuwenhoud, Roos Oldewarris, Luc Pierrart, Ilona Plichart, Els Putzeys, Leonard Roobol, Gerda Roubos, Hanneke Schoenmakers, Catherine Soenens, Thomas Stam, Caroline Steyaert, Juul van Stokkom, Mirko Svetkovic, Katja Tereshko, Annie Van Avermaet, Kris Van den Branden, Valerie Van Den Hende, Helga Van Loo, Nele Van Mieghem, Helena Van Nuffel, Elke Van Santvliet, Bianca Versteeg, Peter Vervaet, Carola van der Voort, Noor van de Wal, Camille Welie, Anna Wirtgen, Sela Zorlu, Loura Zijdel en Lidy Zijlmans.

Ik dank ook de docenten die dit boek hebben nagelezen en van feedback hebben voorzien: María José Calvo González (Universiteit Complutense,

* Bij tussenvoegsels volgde ik de Nederlandse alfabetiseringsregel (tussenvoegsels worden genegeerd) bij wie uit Nederland komt en de Belgische regel (tussenvoegsels tellen mee bij het sorteren) bij wie uit België komt.

Madrid), Pavlína Knap (Palacký Universiteit, Olomouc), Kim Koelewijn (zelfstandig auteur en NVT-docent, New York), Gert Loosen (Universiteit van Debrecen en Károli Universiteit, Boedapest) en Helga Van Loo (Instituut voor Levende Talen, KU Leuven).

En ten slotte een woord van dank aan mijn oud-collega's bij het Instituut voor Levende Talen (KU Leuven), 't Klokhuis in de VS en de Taalunie, en mijn huidige collega's bij de BVNT2 en VU-NT2.

Dit boek werd gerealiseerd met de steun van de Taalunie en de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek (IVN).

taal:
unie

Internationale
Vereniging voor
Neerlandistiek

Inhoud

Inleiding	11
1 Wat is het verschil tussen Nederlands als tweede en Nederlands als vreemde taal?	14
2 Hoeveel mensen in de wereld leren Nederlands?	18
3 Welk soort Nederlands moet ik aanleren?	25
4 Waarom zijn er verschillen tussen het Nederlands in Noord en Zuid?	29
5 Moet ik meerdere taalvarianten aanbieden?	34
6 Moet ik altijd Nederlands spreken in de klas?	39
7 Mag een NT2-docent zelf anderstalig zijn?	43
8 Hoe spreek ik op een eenvoudige manier?	46
9 Hoe spreek ik op een natuurlijke manier?	52
10 Welke woorden moet ik aanbieden en welke niet?	58
11 Hoe werkt woordenschatverwerving eigenlijk?	64
12 Waarom moet ik vertaalapps in de klas verbieden?	71
13 Hoe krijg ik de leerders aan het praten?	76
14 Hoe stimuleer ik spreekdurf buiten de klas?	84
15 Hoe organiseer ik een praatcafé?	91
16 Wat doe ik als leerders niet consequent Nederlands spreken?	97
17 Wat is het Europees Referentiekader en hoe zit het in elkaar?	101
18 Hoe ga ik praktisch aan de slag met het ERK?	106
19 Wat moet ik weten als ik lesgeef aan alfaleerders?	114
20 Waar moet ik op letten als ik lesgeef aan kinderen of tieners?	119
21 Hoe moet ik een intakegesprek aanpakken?	125
22 Hoe help ik leerders die pas later instromen?	131
23 Wat is het nut van startgroepen en flexlessen?	134
24 Hoe geef ik goede instructies?	139
25 Hoe zorg ik voor voldoende afwisseling in de les?	143
26 Hoe kan ik het best differentiëren?	152

27	Hoe kan ik ISK/OKAN-leerlingen het best ondersteunen?	157
28	Wat zijn de uitdagingen voor tieners die de ISK of OKAN achter de rug hebben?	163
29	Waarom zou ik authentiek materiaal gebruiken?	167
30	Waar vind ik gratis inspirerende hulpmiddelen en materialen?	171
31	Welke boeken moet ik kennen en waarom?	175
32	Hoe zet ik dramatische expressie in? (En waarom zou ik dat doen?)	182
33	Hoe werk ik aan uitspraak? (De klanken)	188
34	Hoe werk ik aan uitspraak? (Klemtonen, intonatie en verbonden spraak)	193
35	De ultieme uitspraaktip: enorme vooruitgang dankzij één klank	200
36	Hoe geef ik feedback?	205
37	Feedback bij spreekvaardigheid: hoe gebruik ik gebaren?	212
38	Waarom moet ik aandacht besteden aan de actualiteit?	216
39	Hoe belangrijk is grammatica nu eigenlijk?	222
40	Hoe motiveer ik de leerders (en mezelf)?	228
41	Wat is het VUT-model en hoe zet ik het in?	235
42	Hoe moet ik evalueren en toetsen?	240
43	Wat doe ik met taboe-onderwerpen in de klas?	247
44	Waarom zou ik muziek gebruiken in de klas?	251
45	Is een klassiek dictee nog zinvol?	256
46	Hoe moet ik met artificiële intelligentie omgaan?	260
47	Wat zijn nuttige digitale en AI-tools?	266
48	Hoe kan <i>samenlezen</i> mijn leerders motiveren?	274
49	Waarom zijn hertaalde boeken nuttig?	278
50	Wat is traumasensitief lesgeven?	282
	Lijst van transparante woorden	288
	Reacties op de podcast	294
	Workshops en webinars	297
	Andere boeken van Peter Schoenaerts	298
	Over de auteur	300
	Geraadpleegde bronnen	301

Over de auteur

Al dertig jaar is **Peter Schoenaerts** actief in de wereld van het Nederlands. Hij gaf NT2-les aan het Instituut voor Levende Talen van de KU Leuven, was leraar bij de Nederlandse Taal- en Cultuurschool 't Klokhuis in New York en New Jersey, en was verscheidene malen gastdocent Nederlands als vreemde taal (NVT) aan de Universitas Indonesia in Jakarta. Peter was ook projectleider NVT bij de Taalunie, journalist en eindredacteur bij het weekblad HUMO, en hij werkte mee aan een groot aantal publicaties voor mensen die Nederlands leren. Vanuit die achtergrond en ervaring begon Peter eind 2022 met de podcast Docent NT2. Daarmee wil hij lesgevers Nederlands overal ter wereld inspireren en motiveren.

Daarnaast heeft Peter een dramaopleiding gevolgd aan de American Academy of Dramatic Arts in New York. Sinds 2001 maakt hij geregeld theater voor anderstaligen die Nederlands leren. Hij heeft ook in zo'n twintig landen dramaworkshops gegeven. Verder is Peter actief als bestuurslid van de Beroepsvereniging van Docenten NT2 en als uitgever en eindredacteur bij uitgeverij Boeklyn. Bij velen is hij ook bekend als acteur, o.a. uit het populaire Vlaamse tv-programma 'De Buurtpolitie' - én als stripfiguur uit de gelijknamige stripverhalen!

Volg Peter Schoenaerts op sociale media:

- pschoenaerts
- peter_schoenaerts
- peterschoenaerts